tük helyet foglalhatni, mert, mint mondá, ő csak magyarok társaságában érezheti magát boldognak, miután ő is magyar születésü, 's a kérlelhetlen sors által gyermekkorában Bécsbe sodortatott, hol édes anyai nyelvét (a magyart) is tökéletesen elfeledte. Ezután leült, 's egész evés alatt mindig csak a magyar nagylelküséget 'sat. magasztalta. Távozása után a pinczér mondá, miképen ezen ur minden délben 's este igy cselekszik, mivel Bécsben azt hitették el vele, hogy a magyar ifjuság minden külföldi németet megdönget a vendéglökben! — Mult szombaton a budai lóusztatóban egy péklegény fürdött, 's görcsöt kapván, segélyért kiáltozott; czimborája azonnal vizbe ugrott és segélyére sietett, de a fuldokló olly erővel szoritá őt magához, hogy mindketten elsodortattak a hullámok által. Nem ártana Budán is ingyen-fürdőt készíteni a szegények számára, minő Pesten terveztetik, hogy az áldozatok száma legalább valamennyire csökkenjen. — Mult szombaton Rovere ur és Alboni kisasszony a nemzeti szinházban olaszul énekeltek „Linda" daljátékban. R. már kissé fogyó félben van hangjával, Alboni azonban igen meglepte a közönséget nagyszerüsége által. Előadás alatt egy kis intermezzo történt, mellyet elhallgatnunk nem szabad. Három igen tekintélyes ur kilépett páholyukból a folyosóra, 's beszélgetni kezdének, 's többi közt arról is szólottak, hogy Lászlónét föl kellene már léptetni, mert a közönség nem örömest nélkülözi szép hangját, 's azért kár őt szeszélyből kizárni a szinpadról. Erre egy ur, kit a három beszélő nem ismert, rögtön hozzájok lépett 's komolyan szóla, mikép ő nem engedheti meg, hogy valaki a szinházban főnöke ellen merészeljen szólani. Világosabban nem akarunk nyilatkozni ezuttal, mert szeretjük reményleni, hogy ezen rendőrség-illatu avatkozást az általunk is tisztelt főnök ur maga sem helyesli, 's jövendőre bizonyosan meg fogja tiltani, mert a néző közönség minden tagjának mindenesetre joga van, főkép a folyosón hol beszéde által senkit nem botránykoztat, az igazgatóság eljárása fölött egymás közt szót váltani, sőt azt rosszalni is. — T. olvasóink bizonyosan jól tudják, mikép a magyar ujdonságirók, kifogyván néha a fővárosi „Clamantes"-tárgyakból, khinai eseményeket is szoktak közleni, mellyek például Peking-ben, v. Hong-Kongban történtek; de azt talán nem méltóztatnak tudni, hogy Budapesten aztán többnyire találkoznak ludas emberek, kik nagyon megharagusznak, mivel azt hiszik, hogy őket illeti a leczke, vagy is rólok mondatik a mese. Ugyan nem kénytelen-é az ember ebből azt következtetni, hogy Budapesten igen sok — k h i n é s e r l a k i k? — A német szinház melletti rosz büzü helyek már csinos árubódékká változtatvák; azt mondják azonban, hogy e helyett most a pénztárban nem a legjobb büz uralkodik. — Bizonyos kövér urat, ki magát nagy müvészet-tisztelőnek tartja, kérdeztek: hallotta-é már Ernst hegedüst? „Nem viszonzá ő — mert a szinházban olly nagy hőség van, hogy fülem kedvéért nem akarom egész testemet sanyargatni." — Igen sajnáljuk, hogy némelly „jó barátaink" mult vasárnapi megjegyzésünket oda kivánják magyarázni, mintha mi a budai tisztviselők díjainak fölemelése ellen kivántunk volna nyilatkozni. Eszünkbe sem juthat, hogy „magunk ellen" szóljunk, sőt inkább azt akartuk megmutatni, vagy legalább érinteni, hogy mi budaiak szükebb dijból élünk, mint a városi tisztviselők, 's hogy annálfogva talán nem épen rendkivül sürgetős ezen utóbbiak díjainak fölemeltetése, főkép, ha ez az összes polgárság terheinek nagyobbitásával járna. Ugy hiszszük, hogy ez által sem érdeket, sem személyt nem sértettünk. — ⊙ Szentpéteri József honi müvész és ezüstmüves boltja a mult évben, mikép hirlapok is közlék, feltöretvén 's kiraboltatván, a megkárosított 's elkeseredett müvész, saját fogalmazása szerint folyamodást adott be Pest városához, mellyben érzékenyen 's aggodalmasan adván elő, mennyire eláradt már Pest városában a lopás és rablás, 's azt nyilvánitván, miszerint ő nem foghatja meg, mikint lehet az, hogy az ugynevezett „Naderer"ek, ha valaki jól megfizet, az elrablott portékát előkerítik, de a vétkeseknek azért nyomára mégsem jöhetni; egyszersmind azt is érintvén, mint szivére igen fájdalmasan ható azon folyamodásban: hogy ő és társa ellen, a mult pünköstkor támasztott, tetemes summából álló (és igy rövidutu eljárásra nem tartozható) követelés iránt milly rögtön 's kellő kihallgatás nélkül szolgáltatott a városi tanács a panaszkodónak igazságot, a rablók 's gonosztevők ellen pedig milly nehéz boldogulni. — Azon folyamodásért*) a nevezett 65 éves öreg müvész, ki müvészi jelességéért a külföld által több dicsérő oklevéllel tiszteltetett meg, 's ki jelenleg is a nemzetnek több, örök emlékül szolgáló müdarabon dolgozik, 's kit a hirlapok kitüntetve említenek müvészi jártasságaért — rövid uton 24 órai elzárásra itéltetett Pest városa által, 's julius 1ső napján rögtön be is záratván, rajta beteljesedett azon magyar közmondás: „szólj igazat, betörik a fejed!" Elzáratása alatt vizre lévén szüksége, hogy szomját és keserüségét enyhitse, kapott ugyan vizet, de csak két-három óra mulva; ételt is engedtek neki adni, de mig cseléde az ajtófelnyittatás 's bebocsáttatás után járt, addig az ajtó elől ebédhez való borát becsületesen eltakarították az őrszolgák. — 'S ez vajmi kecsegtető mód külföldi müvészeknek 's gyárosoknak a Pest városában letelepülésre! **)

*) A folyamodás stylusától sok függ, mert igaz hogy panaszkodni mindenkinek szabad. De más részről illető felsőbbségét senkinek sem szabad megsérteni. Éppen olly igaz, hogy az illyen sértést, ha szavakban áll, legtöbb esetekben legczélszerübb vagy igen szeliden fenyiteni, vagy elnézni, mert szigorubb fenyiték könnyen boszuállás szinét viseli. — S z e r k.

**) Ha mind ezek igy vannak, ugy bizony roszul vannak! Mielőtt azonban valaki a városi hatóság részéről is nyilatkoznék, legczélszerübb függőben tartani az itéletet, mert az ‚audiatur et altera' mellőzhetlen szabály minden igazságos ember szemében. — S z e r k.

Egyesületi közlések.

G y á r a l a p i t ó t á r s a s á g. A igazgató választmány a kibocsátott aláirási iveket a részvénykönyv kiegészitése, valamint a befizetések és kamatszámitás iránt teendő rendszabályok végett összegyüjteni és ujabb ivekkel becserélni határozván, kéretnek azon t.cz. urak, kik aláirási iveket köröztetés végett elfogadni-szivesked tek, azokat legfölebb f. é. aug. 20ig alulirthoz (szélutcza, gr. Pejacsevichház 2d. emel.) beküldeni. Gr. P e j a c s e v i c h J á n o s, a gyáralapitó társaság igazgatója.

A p e s t i m ü e g y e s ü l e t t ő l. Ezen egyesület által rendezett ez idei mükiállitás f. évi julius 10dikén nyittatik meg a város szinházi redoute-épületében, és megszemlelhető naponkint regg. 9 órától, délután 6 óráig; ünnep- és vasárnapokon pedig reggeli 10 órától, esti 6 óráig. A t. cz. részvényesek ingyen belépti-jegyeket kapnak Klausz A. L. egyesül. pénztárnok urnál a szinház épületében, nem részvényesek belépti-jegyeket a mütermeknél felállitott pénztárnál 10 pengő krért válthatnak, hol egyszersmind a kiállitott müvek lajstroma is 10 pengő krért kapható. A mübiráló választmány meghagyásából közli B i t t e r Sándor egyesületi titoknok. —

E g y k i s u t a z á s, 's n é h á n y s z ó a k i s d e d o v á s ü g y é b e n. (Vége.) De főleg a k a s s a i p é l d á n y i n t é z e t vonta magára figyelmemet. Kedveért egy egész napot töltöttem Kassán; de szerencsétlenségemre épen akkor tétetvén előkészületek az éventes ünnepélyre, az intézet teremei kimeszeltettek, 's igy a gyermekeket együtt nem láthatám. De az ovó G r u s z Károly ur, kiben e szent hivatásnak testtel lélekkel élő derék férfiut ismerék meg, minden fontosabb tárgyakkal megismertetett engem, az intézetnek mind mult, mind jelen állapotjára nézve. O mennyi bajjal, akadálylyal kelle neki is küzdeni, mig az elfogultság, előitélet, balfelfogásokon győzedelmeskedhetett. De végre a lelkes kitartás és állhatatosságé a koszoru! — Az intézet háza, udvarral 's igen szép 's nagy kerttel együtt — e czélra — pompásnak mondható. 'S ez a nemes város ajándoka! — O Pest, országunk szive, iparunk, kereskedésünk ütere te, mennyire mögötte állasz te Kassának e tekintetben! 'S e szép ajándék a kassai igen tisztelt nőegylet lelkes eszközlésének köszönhető, ezen nőegyletének, melly pártfogója 's igazgatója a kisdedvédintézetnek, 's mellynek élén migos Forgách grófnő, és Szirmay Teréz ő nguk szintolly magas honleányi mint emberszerető szende női erénynyel működnek — Testgyakorlati gépei ez intézetnek nemcsak jók, de szépek is. Tan- 's játékszerekbeni fölszerelése, dús és czélszerü. — Az ovó elvei a mieinkkel, 's különösben az enyéimmel egyezők; modora szorosan kisdedovási, melly minden szigorun vett tanitást 's tanultatást kizár. Igen, illyennek kell lenni a kisdedovás szellemének, 's vajha illyen volna mindenütt! De ha csak azért küldik kisdedintézetbe az apró gyermekeket, hogy ott mindjárt olvasni, irni tanuljanak, — kiváltkép hol van elemi iskola is, — bizony nem igérhetni sikeres jövőt a kisdedovásnak. Ha pedig tán épen előljárók egyenesen kivánják ezt, nem mondhatni egyebet annál: bocsás meg nekik te gyermekded szende boldogság őrangyala, — mert nem tudják mit cselekesznek! — Igen jótékonyan hatott szivemre azon körülmény: hogy ez intézet a kassai nőegylet emberszerető nagylelküsége által tartatván fen, a legnagyobb részt szegénysorsu gyermekektől ovásdij nem fizettetik; sőt némellyek közölök még kis ruhácskával 's naponkinti ebéddel is elláttatnak. O vajha illy értelemben 's illy kiterjedésben gyakoroltathatnék a kisdedovási jótékonyság minél több helyen, sok tekintetben elhanyagolt, 's népéletileg teljesen hátramaradt hazánkban! — Azonban ismét gazdagultam egy tapasztalással, melly igazolja régibb véleményemet. Némellyek t. i. az ingyen ovástól várják az intézetbe járási pontosság eredményét, gondolván: hogy a szülők érezvén ezen jótétemény egész nagyságát, bizonyosan buzgókodni fognak magzatjaiknak mindennapi rendes és szakadatlan elküldésében. Mások ellenben épen az ovásdij-fizetéstől várják ezen hatást, azon elvből indulva ki: hogy mit ingyen kapunk, annak nincs olly becse előttünk, mint a miért fizetünk. Én soha sem tulajdonitottam elhatározó befolyást sem egyik, sem másik nézetnek. Hogy az ovásdij-fizetésnek nincs ezen igényelt elhatározó befolyása arra: hogy a kisdedek rendesen járják az intézetet, annak saját pesti példányintézetünkben tiz hónap óta vagyok tanuja; hogy pedig az ingyen-ovással szinte igy vagyunk, bizonyitja a kassai tapasztalás. A beirott gyern.ekek száma mintegy 100. Megtörténik azonban itt is, hogy a száz közől néha csak 60 vagy épen 50 jelenik meg, — 's volt eset, hogy rendkivül rosz, zordon időben — 's ezt nem is csudálhatni illy apró gyermekek irányában — nem jelent meg több tiznél. — Két tárgy van még, mi különösben igényli figyelmemet. Első a kisdedek ülései. Nálunk Pesten a példányintézetben sásból, — szalmából font apró székeket használunk, valamint ezt Egerben, Miskolczon is láttam, — csak hogy itt a faszékek már nem annyira czélszerüek. Kassán 's Örmezőn fa-lépcsőzetet láttam ülésre használtatni, azaz nem fokozatosan emelkedő közönséges padok ezek, hanem valóságos lépcsők — grádicsok. Első tekintetre, megvallom, meglepett ezek megpillantása, 's ajánlatosnak tetszett azok használása. De legfőbb haszon, ugy látszik, a hely-kimélésben van, 's azért szük teremben ajánlandó, hol kevés helyen sok kisdednek kell megférni. Azonban azt hiszem, hogy a külön székecskék sok tekintetben czélszerüebbek már csak azért is, mivel az ovó minden gyermekhez akadálytalanul hozzá férhet, ha például szükséges volna a nyugtalankodót félre ültetni, vagy a piszkosat megtisztogattatni 'stb. Egyébiránt meglehet, hogy a lépcsőülések mellett is több ok harczol, minek bővebb kifejtését igen szivesen veendeném. Másik tárgy: az éventes ünnepély. Nem vagyok barátja a kisdedek körébeni ünnepélyzéseknek, tetemes paedagogiai okoknál fogva. Azonban egy ünnep egy évben, főleg ha az, mint itt Kassán, az intézet megnyitásának emlékezetére tartatik, ugy hiszem nem lehet ártalmas, sőt jótékony hatásu, már csak azért is: mivel egy részről ritkasága 's némi ünnepiesb szinezeténél fogva talán a zsenge kedélyre is némi mélyebb benyomást tesz, 's más részről épen ritkasága által nem bátoríthatja a kisdedeket illy élvezeti ismétlések megvárása vagy épen követelésére. 'S e szempontból czélszerünek látnám: bár minden ovóintézetnek volna egy évben egyszer illy ünnepe. — Midőn tehát a kassai intézettől mint ollyantól veszek bucsut ezuttal, mellyet minden tekintetben czélszerünek, ajánlatosnak, 's lelkiismeretesen vezéreltettnek találtam: még pár szóval legyen szabad önökhöz fordulnom, hazánkbeli kisdedovó urak, 's tiszt. közönség, — miért is pár perecznyi szives türelemért esedezem.

A fenneveztem intézetek meglátogatása leginkább azon czélból történt részemről, hogy tapasztalat- 's gondolatcsere utján — mert több szem többet lát — némileg segédkezeket nyujtsak a kisdedovási ügy iránti összhangzásnak lassankinti kifejtésére, reménylvén: hogy a vidéki kisdedovó urak is viszont szivesen nyujtandnak segédkezeket e szép czél elérésére. Mert központi egyesületünk egyik czélja az is: hogy a kisdedovás saját eredeti tisztaságában állandó 's mennyire lehet összhangzó alapokra állitassék országszerte. Ez el nem érhető, hacsak az eszme-közlés, 's ennek nyomán fejlendő egyetértés áldott szelleme, nem száll meg mindnyájunkat, kik e pályán fáradozunk. Ez okból tette és teszi a központi, 's mondhatom, országos egyesület — mert e drága hon minden részeiben vannak buzgó 's emberszerető pártolóink —, ez okból mondám teszi egyesületünk kötelességévé minden a képző-intézetből állomásra menő kisdedovónak: hogy koronkint egyegy évben rendesen kétszer küldje be tudósitását intézetének anyagi és szellemi állapotjáról. Ez okból létesült itt Pesten most mintegy 15 hónap előtt a budapesti kisdedovók eszmecseréje is. Mivel azonban sajonnal tapasztaljuk: hogy az illető kisdedovó urak legtöbbjei csak igen hanyagul teljesitik ebeli erkölcsi, 's az ügy lelkes szeretetéből önkényt folyó kötelezettségöket: alkalmat veszek ezuttal mindazon kisdedovó urakat, kik részint a volt tolnai, részint már a pesti képzőintézetből léptek ki hivatáskörükbe, barátságosan, de egyszersmind komolyan felszólitni egyes. választmányunk nevében: sziveskedjenek eddig elmulasztott tisztöket e tekintetben minélelőbb teljesitni. A mennyiben pedig e sorok tán nem jönnének az illetők tudomására, hazafiui bizodalommal kérem az ügynek minden barátját, vagy illyes intézetek alapitóit: méltóztassanak a kisdedovó urakat e felszólitásomra figyelmeztetni. 'S lehet-e szebb valami a szellemi világban, az erkölcsi működések mezején, mint testvéri összhangzás, egyetértés? 's mikép eszközölhető ez, ha egymás állapotiról tudomást sem veszünk? vagy örökre szétszakadjon a moralis érdek, az együttmunkálás édes lánczа, azonnal, mihelyt a képző-intézet növendékei kiléptek az élet, a kisdedovás gyakorlati 's önálló pályájára? Nem nem, önök ezt nem akarandják, nem akarhatják, ha az ügyet igazán szeretik! — Van szerencsém egyszersmind a közremunkálás elvéből indulva ki azon kisdedovó urakat, kik ugyan nem képzőintézetünkből léptek az életbe, de kiknek a kisdedovásnak országszerteí virágoztatása bizonyosan szintugy fekszik szivökön, mint magunknak; barátságosan fölkérni: sziveskedjenek eszmeközlés utján tapasztalataikat, nézeteiket velünk tudatni, hogy közös erővel annál könnyebben 's gyorsabban megközelithessük azon czélt, mellyre ugy hiszem mindnyájan törekszünk, vagy legalább törekednünk kell, a kisdedovási eszme gyakorlati tisztaságát. Emlitettem ezt a kassai ovó G r u s z Károly urnak, 's ő készséggel ajánlkozott illy közlekedésbe lépni a budapesti kisdedovók eszmecsere gyülésével. Kérem tehát az ország minden kisdedovó urait: sziveskedjenek valamelly tárgy felett gondolataikat irásba foglalni, 's azokat akár elmélkedés, vagy értekezés, akár vázlat vagy töredék alakjában hozzám beküldeni, hogy azután felvéve a dolgozatokat az eszmecsere-társalgásokban mi is kifejthessük nézeteinket. Igy szép egyetértés viruló láncza fonandja körül munkálkodásinkat, 's a hon legtávolabb vidékein viszhangzandik a kisdedovás üdveinek méltánylata! Igen, 's ennek igy is kell lenni valahára. Mert kérem önöket: ki fejtse ki hát, ki hozza tisztába ez ügy körüli eszméket, ha mi nem, kiknek ez szakmányunk, kik ezen mindennapi, 's emberszeretettől illatositott légkörben élünk és mozgunk? Tettek már és tesznek folyvást számos derék és jeles férfiak közléseket e tárgyban, kiknek ez épen nem hivatásuk, 's ezért minden esetre köszönettel, meleg hazafiui hálával tartozunk nekik; ám ha ezt ők nem tennék, ki fogná őket vádolni? — ellenben ha mi nem teszszük, kötelességet, 's pedig mind hazafiui, mind emberbaráti, mind nevelői szempontból s z e n t kötelességet mulasztunk!

'S most még pár szót önökhöz, türelmes tisztelt közönség. — A kisdedovás ügye olly ügy, mellynek virágoztatását mindnyájunknak egyesült lélekkel kell előmozditnunk, ha népünknek, 's népünkkel nemzetünknek fokozatos erkölcsiebb 's szellemibb emelkedését igazán, 's nem csak fitogtatásból ohajtjuk. De egyszersmind olly ügy ez, mellyet minden fölösleges czifraságtól és sallangoktól meg kell őriznünk, ha azon eredményt akarjuk élvezni, mellyet az a maga tisztaságában előteremteni képes. Ez pedig csak lehető legnagyobb egyetértés által eszközölhető; hogy ez összhangzás főkép az elveket, 's nem annyira a modort, melly helybeli körülmények szerint különböző lehet, illeti, magában értetik. Azért ti nagylelkü emberbarátok, ti nemesszivü pártfogók, kik illy üdvös hatásu intézeteket részint alapittatok, részint alapitásukra 's virágoztatásukra segédkezet nyujtatok, — lelkesüljetek egyszersmind ezen olly szükséges összhangzás előmozditására. Ne engedjétek a kisdedovó intézeteket tanulásra kényszeritő tanodákká törpülni; ne engedjétek, hogy ezen intézetek felekezeti viszálkodások szomorú színhelyévé sülyedjenek —: hanem adjátok segélyző fillérei-

teket, 's öntsétek az ügybe éltető szellemeteket tisztán az emberiség, a honszeretet, a népjavitás magasztos érdekében! — Pesten, junius végén 1845. Ney Ferencz, a kisdedovó-képző-intézet igazgatója.

Hirlapi szemle.

Jelenkor (46d. sz.) A szentgróti levél elemezése. IV. Azon kérdésre: vajjon segithet-e rajtunk olly reactionalis gyógyszer mint a védegylet? igy felel a ns gróf, most midőn a kormány sem nyiltan, sem alattomban nem ellenzi magyarságunkat, sőt az elhanyagoltakat kipótolni készül hazánkban: „Minden élethevágó reactionalis gyógyszert, azaz minden olyast, mi ujhuzással, daczczal, vagy bármilly ellenséges indulattal jár, én nemcsak hasznosnak nem tartok többé, de olly kimondhatlanul károsnak, hogy szijja csak be az általános nemzet az eféle, most olly sokak által ajánlt mérget csordultig, 's bizony mondom, pusztulásának csak csuda veheti elejét.“ A nemes gróf ezzel távol sem akarja azt mondani, hogy minden teendőktől visszaszökjünk, és maradjunk mármár megszokott tespedésünkben, csak azt kivánja, hogy mindig szemünk előtt tartsuk Icarus röptét. Ezek után mint okoskodása természetes következményét e két kérdést adja fel: a) „Vajjon változott-é a kormány és változtak-é általán véve a körülmények annyira, miszerint ellenzéki taktika helyett ezentul már a haladás mezejére ki lehessen lépni biztosan? S aztán b) vajjon a védegylet, nyavalygó magyar hazánkat tekintve, azon reactionalis gyógyszerek categoriájába való-é, mellyeket én a nemzeti test mostani állapotára nézve méregnek tartok.“ Mióta a kormány 1830 vagy inkább 1825t. kezdve, régi amalgamisaló rendszerétől, melly leghatékonyabban M. Terézia alatt működött, elállott 's alkotmányos létünk, mellyet eltörleni nem nagy munkába fogna kerülni, biztositva van, 's alkotványos palladiumunkat, melly az egész ausztriai birodalométól különbözik, nem kell féltenünk, alaposabban reménlhetjük, hogy azon összeköttetésben is, mellyben vagyunk, a civilisatio végczélját megközelithetendjük; azért helytelennek látja a ns gróf, hogy mi a kormány irányában el nem térünk; régi politikánktul, 's folyton ujhuzó állásban tartjuk magunkat, 's pangunk, sőt a kormány segitő működését rontani akarjuk, vagy inkább rontjuk, holott a kormány a magyaron elkövetett bűneit javítani akarván, munkálása térén ellenőrökül nem pedig zászló-emelőkül kellene állanunk, ha csak legjobb szándokait nem ohajtjuk foganszásukkor elfojtani.

Pesti Hirlap. (483 's 484 sz.) Az előbbeni számban megkezdett „Ügyvédi szózatok“ felirat alatti czikk folytatása következik. Az ügyvédek silány állása, elkorcsosodása iránt erélyesen rendelkezni, hogy a törvények tiszteletben tartassanak, kétségkivül a törvényhozás kötelessége; nincs polgárosztály, mellyről kövér törvénytárunkban felületesebben tétettek volna intézkedések, mint épen a jogvédeké; de mi haszna az értekező czél- és korszerü szép értekezésének, ha magát ezen naponkint gyarapodó prókátori fajt nem lehet kárhozatos marasmusából felüditeni? Mig az ügyvédek állapota a legroszabb nem lesz, addig nem lesz jó. — (485. sz.) „Városi ügy“ T. Á.tól. Ez furcsa egy czikk magában, mert értekező, saját naiv vallomása szerint, miután a municipalis rendszer barátait oldalaslag döfdöste, a bunkócratiát, Deák Ferenczet, a magyar politikusok tévedéseit és Tolnát Baranyát megemlítette volna, a városi ügyet, mivel iránta a sympathiát csökkenni látja, nem azért hozza szóba, hogy felőle beszéljen, hanem hogy feledékenységbe ne menjen — vagyis igaz nyelvre fordítva, hogy a P. Hirlap 484. számának vezérczikke legyen. A czikkiró ezen ominosus bevezetés után, a jámbor olvasót értesitvén, hogy semmi ujat nem fog mondani, mit ugyis tudtunk, oda utasítja, hogy olvassa el azt, mit e tárgyban a P. Hirlap egy dolgozó társa mondott, t. i. „hogy a városok politikai állásának elrendezését az administratio rendezésétől el kell választani;“ megmagyarázza czikke folytában, hogy mit tesz az, mit az idéztük tétellel mondott, és ezen fejtegetési hangon megszületik a czikk; mire mi azt mondjuk: humillimus servus, Domine spectabilis, a régi ujságoknak nem vagyunk baráti.

***

Az „Augsb. Allg. Ztg“ f. évi 182d. (jul. 1.) számában egy levélre akadtunk, melly következő sötét rajzát adja a Zágrábban uralkodó pártdühöngésnek 's e horvátországi város jelen állapotának:

„Zágráb, jun. 18. A közelebb mult napokban városunk ismét szomoru kicsapongások szinhelye volt. Az iskolai ifjuság, melly nemzetiségi fanatismustól elkapatva, évek óta bizonyos politikai terrorismusban leli kedvét, már mult télen a dölyfös garázdálkodást legfőbb fokra csigázta. E reményteljes ifjak „hazafisága“ annyira ment, hogy senki, ki zászlójokhoz nem szegődött, nappal a galád boszantásoktól, éjjel pedig az ütlegektől nem volt bátorságban, mi utóbb az ellenpártot hasonló visszatorlásra kényszerité. A viszonos elkeseredés növekedett, a verekedések ugyszólván naponkint megujultak, ütlegekről késelésre került 's végre nyilvános utczán fényes nappal lődöztek egymásra. Tetemes megsebesitések történtek. Ezen anarchiával határos állapot városunkban parancsolólag követelt szigorubb védrendszabályokat; bán ő excllja rendkivüli közbátorsági kir. biztossá lőn kinevezve, rendes katonaőrségnek kelle a városi hajduk szolgálatát átvenni, a várostanács megtiltá a fegyverviselést, a csapszékek esti tiz óra után becsukattak. Illy módon, ha a megyegyülési jeleneteket kiveszszük, néhány hónapig örültünk a békének. De alig szüntek meg a rendes katonai őrködések, a diákok hősi csinjaikat ujra megkezdék. Első csatájok néhány nap előtt — szabólegényekkel volt, kiket derekasan meg is páholtak. Legközelebbi estvén viszonzás fejében késsel egy deák, czombján szuratott meg. Tegnap ellenben több fiatal lobogótartó a „tanult nemesség“ből néhány rokonérzelmü tühőssel szövetkezett, hogy némelly „magyar érzelmü“ polgárokat, kik a korcsmában csendesen iddogáltak, megzsiviozzanak, vagyis a patriotismust illőleg beléjök verjék. A dolog szomoru véget vőn, mert az ismeretes A. garázda mészáros egy szabólegényt golyóval főbe lőtt. Minthogy e kihágás nem későn, t. i. csak esti 10 órakor történt, legott nagy embertömeg csődült össze, melly a tettest dühös kiáltással körülvévén, első felindulásában őt a népigazságszolgáltatás példájaul akará kiállítani, mikép az Északamerikában történik. Végre megérkezett a városi rendőrtiszt három poroszlóval, mindnyájan ittasok: az első tétovázott, nem tudván, mit tegyen, mig a segélyül hivott katonaőrség az életveszélyben forgót a városi börtönbe kisérte. A szerencsétlen szabó, ki 48 órát nehezen fog tulélni, a ma reggel tartott előleges vallatásban a vétkesre nézve annyiban kedvezőleg nyilatkozott, a mennyiben az első lövés (olly nagy előszeretettel kezelik itt a gyilkos fegyvereket) egy saját pártjabeli egyéntől származott. Azonban egy csoport dühös ilir közvetlenül megboszulta magát a mészároson azáltal, hogy vágószékét a harminczad-piaczon tövig lerombolta, a házibutorokat széttörte, jegyzőkönyveit összetépte 'stb. E vakmerő garázdálkodásba, mellyet e kis embercsoport legnagyobb 's legélénkebb piaczunkon vitt végbe, két óra folyt le, a nélkül, hogy a hatóságnak föllépni csak eszébe is jutott volna. Mi nem mondhatjuk, hogy rosz rendőrségünk van, mert semillyen sincs. Az ideiglenesen működő városi kapitány többnyire mindig mysticus eszmeködben forog, a nehézfejü iszákos poroszlók szoros összeköttetésben vannak a fegyenczekkel, kik itt, mint más megyékben, tuczatonkint zenélnek lánczaikkal az utczákon — ez a magyar polgárosodás Rákóczy indulója! — ki gondoljon tehát itt a „hazafi polgárok“ elfogatására, kik egy „hazaáruló“ tulajdonát megsemmisitik! Kérdés most, miután a dolog megtörtént, ki rombolta le a vágószéket? Törvényes vizsgálatok illy esetekben mindig csalhatlanul napfényre derítik a valódi vétkest, kinek neve: „Senki.“ Difficile est satyram non scribere! A tény alig hihető, pedig valóban illy ponton áll a törvényes rend Zágrábban. A tudósító kiváncsi, fog-é vajjon szózat hallatszani, melly ezen előadásban az elferditès vagy túlság egy betüjét is fölfedezné. Épen most kaptunk a fentebbi bemutatott kicsapongási rajzhoz még egy mellékpéldányt. Egy nyugalmazott katonatiszt ma reggel kertében cseresnyelopáson kap egy fiatal ficzkót. A tulajdonában megsértett tiszt a tolvajt először jól eldöngeti, azután — a könyörületért esdeklőt főbe lövi. E tény annyira vadnak 's embertelennek látszik, hogy alig találna hitelre, ha törvényes vizsgálat nyomán már be nem bizonyult volna. A halálosan megsebesitett legény most a néhány órával előbb meglőtt szabó mellett fekszik az irgalmas atyák kórházában — mindketten életremény nélkül.“

AUSZTRIA.

A forgásban levő váltó- vagyis papirospénznek (Einlösungs- und Anticipations-Scheine) kimutatása.)

	frt	frt
Az 1844dik évi dec. 31kén befejezett számtétel szerint forgásban volt . .		8,608,363
A haszonvehetlenné vált 's beváltott jegyek helyébe ujak adattak		160,616
Összesen		8,768,979
Van ellenben 1845d. évi jun. 30káig beváltott 's elégetésre kész papirospénz	3,816,125	
Leszámitván ebből az 1844dik évi dec. 31kén elégetésre már is készen álló	3,604,475	
marad ennélfogvást	211,650	
Ujakért beváltott haszonvehetlen jegyekben bejött	160,616	
		372,266
És igy 1845iki jun. 30káig marad még forgásban		8,396,713

Bécs, 1845iki junius 30. Az ausztriai szabadalmazott nemzeti bank számvivősége által. — Valcher I. G., főszámvivő. Hoszner Károly, számvivő. (W. Ztg)

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. (Az Ujseeland feletti alsóházi vitatkozás folytatása.) Hope czáfolá azon vádat, miszerint Stanley lord ellenségeskedésből működik a társaság ellen, és pedig ezen társaság igazgatóinak hálairata által, mellyel őt megtisztelék. A waitangi szerződés politikáját igazolandó, a korona jogát ahoz nem a felfedezés, de a főnökök elállásából származtatá. Minden balesetet a társaság ügynökei elhamarkodott eljárásának tulajdonita, kik a korona felhatalmazása nélkül ragadák magokhoz a szigetet 's a wairoai gyilkosságokat is hirtelenkedésöknek rová fel, miszerint egy villongás alatti földet meghóditani siettek. Jelenleg azonban kedvezők a kilátások. Fitzroy kapitány mindent meg tőn a társaság gyarmatosinak birtokaikba léptetésére 's legujabb (jan. 25ki) hirek szerint a benszülöttek 's a kivándorlottak szép békében élnek egymással. Fitzroy oda vezérlé a dolgokat, hogy a gyarmat önerejéből fentarthatja magát. — Rous kapitány az 1837ki ujseelandi egylet nyilatkozatát, az 1839ki ujseelandi társulat igényeivel hasonlitá össze. Azon egylet kijelenté, hogy csak megvett jószág birtokába lépend, 's ezen társulat minden parlagon heverő földre kinyujtja körmeit; figyelmeztetett, mikép a társulattá (compagnie) alakult egylet (association) tagjai számára 1625 fontos részvényt tőn félre a nélkül, hogy tudatnék, miért részesittettek illy nevezetes összegekben, — mikép továbbá a társulat 1839ben 216 vagyonosb utazót 's 900 kézmüvest szállitott 52 hajón Ujseelandba 's ott puszta partra a benszülöttek sértéseitől védetlenül tevé ki, miszerint Palmerston lord okosan cselekszik vala, ha azon hajókat zár alá veszi 's a kivándorlást akadályoztatja; végre, mikép ugyanezen időben Wakefield ezredes egy czethalász segitségével, bizonyos számu fésü, takaró, doromb 's egyéb apróságért a benszülöttektől 20,000,000 acres-nyi földet vásárlott, minek folytán a társulat részvényei 2 pettel emelkedtek a londoni pinczon. A Fitzroy kapitány elleni vádat alaptalannak találta; ő oda érkeztekor adósságban találta a gyarmatot, semmi pénzt a kincstárban, Anglia erkölcsi befolyását megtörve azon körülmény által, hogy angolok a benszülöttekkel összekapván, ezek elől megfutamlottak. A wairoai gyilkosság 16 hónappal történt Fityroy érkezte előtt 's mégis őt vádolják érte, és szemére vetik, hogy a gyilkosokat bátoritá 's az igazság üldözése ellen megmenté. Szónok szerint ezen eseményt a társulat egy tisztje idézte elő, ki a gyarmatkormány parancsival ellenkezőleg cselekedett, az időszaki sajtó pedig és az ellenzék valóságos összeesküvést képez a kormányzó ellen, kiknek rágalmai ellen magát nem védheti. Szónok a társulatot vádolá, melly hamis hitegetés által pénzt csikart a közönségtől 's a munkásokat vándorlásra csábitá 'sat. Sir R. Inglis a benszülöttek pártolására megjegyzé, mikint Ch. Buller igazságtalanságot követ ellenök el, midőn őket vadak- 's kannibáloknak festi azon tétel megalapitása kedveért, hogy a tulajdonról nem birnak fogalommal. A kormány megfontolva ismerte el a sziget függetlenségét 's ezen pillanat óta nem volt szabad az ujseelandiak birtokával rendelkezni, mint a társulat akarja, midőn minden parlag földet magáénak tekint vagy a legelső elfoglalónak tulajdonit. Védőszárnyai alá vette szónok a hitköveteket is, emlitvén, mikép 1814ben nem volt még tanácsos kiszállani vagy kirándulást tenni a szigeten, 's most az erkölcsiség 's kereszténység annyira elterjedtek, hogy a mostani ujseelandi angol püspök, egyházmegyéje látogatásakor 300 mérföldnyi gyalogutat (ezen adat visszavarázsolja az embert a szent hajdanba) tőn azon úttalan vidékeken 's mindenütt vendégszeretettel fogadtatott, melly a benszülötteknek dicséretére válik.

Hawes ismét a társulat ügyében a gyarmatministerium balkormányzata ellen kelvén ki, Sir H. Douglas Hope és Sir R. Inglis értelmében nyilatkozott. Howick lord a szabad képviseleti rendszert szinte legjobb gyógymódnak ismérte el, de a társulat elleni vádakat helyteleneknek tekinté, mellynek ő inkább köszönetet szavaz, hogy a birt korona számára megmenté azon pompás szigeteket. Stanley lordot is csak annyiban hibáztatá, mennyiben Fitzroy kapitány nem engedé meg a fejéreknek az önvédelmet, mellyre képesek valának. F. Ellice is pártolá a társulat ügyét, nem tagadván azt, hogy ő is követett el hibákat 'sat. Ezen vitatkozás eredményét előbbi számainkban közölvén, ezennel átmegyünk más tárgyakra.

FRANCZIAORSZÁG. Jun. 23kán a következamrában a tengerészeti budget tárgyaltatásakor az ellenzék még egyszer szőnyegre hozá az otaheitei kérdést. Leon de Maleville követ felszólitására a tengerészeti minister következő felvilágositást nyujtott. Egy éve, hogy a kormány elhatározá az 1842dik sept. 9kei szerződés értelmében, helyreállitani a protectoratust. Hamelin ellenadmirál parancsot kapott Oceaniába vonulásra, mindent elkövetendő, mi Otaheitiben a protectorátus helyreállitására kivánatos. Elmenetele után értesültünk arról, hogy Otaheitiben komoly összeütközés van készülőben. 1844iki mart. 22kén tört ki az első ellenségeskedés seregeink 's a benszülöttek között. A kormány nem késett erős rendszabályokhoz nyulni. Határozott utasitással látta el Hamelint 's Bruat hajóskapitányt a további ellenségeskedés elnyomására. Nem sokára uj összeesküvés történvén, a sereg megerősittetett, hadihajók küldettek Oceaniába 's minden elővigyázat megtörtént. Azóta béke uralkodik. Bruat értesülvén a kormány rendeleteiről, egy tisztet küldött Pomare királynőhöz azon utasitással, hogy őt a kormánygyeplő megragadására bírja. A kamra tudja, hogy e lépés sikeretlen volt. Hamelin 1844dik évi dec. 21kén érkezett Oteheitiba; Bruat utasitása szerint hivatalába iktatá az ideiglenes kormányt. Az utolsó tudósitások, miket Otahaitiból vevénk, azt bizonyitják, hogy minden, mi ott történt, vagy az általános utasitások, vagy a két férfiu (Hamelin és Bruat) belátása szerint történt 'sat.— Billault boszankodott, hogy az álkirálynővel (Pomare) olly sokat bajlódnak, mire Duchâtel belügyminister megjegyzé, miszerint egy nagyobb hatalom méltósága nem szenved, ha a sokkal gyengébbel kiméletesen bánik. 'S ezzel az Otaheitii vita berekesztetett.

Legujabb hirek szerint Abderrahman császár folyvást vonakszik a határszéleket megalapitó szerződvényt helybenhagyni. A marokkoi partok uj csapatokkali megszállitása leghamarább vet véget e vonakodásnak.

Az algieri hirek szerint pedig a Tenez és Mostaganem közti lázadás még el nem nyomatott. Orleansville közelében a francziák által kinevezett Sidi el Arbi kalifa, a lázadás főnökét megtámadván, 300 emberét konczolá le 's gazdag zsákmányt tőn. Ezen esemény igen előmozditandja a kibékülést. Az alatt a gentili zászlóalj nyomult oda. Abd-el-Kader Orantól hatvan órányira délfelé tartózkodik, Tellbe kirohanást tervező, miért Lamoriciére tábornok serege Saidánál őrködik.

A következamrában a budget további tárgyaltatásakor a becsületrend külön budgetje hosszasb vitatkozást idézett elő. Ezen kitüntetés pazar osztogatását nyilván panaszlák be némellyek, 's Havin inditványozá, hogy minden kinevezés okokkal gyámolitva közöltessék a „Moniteur“ben. Ezen inditvány több részről pártoltatván, csak Lacave-Laplagne pénzügyminister által támadtatott meg, ki a nélkül, hogy az ügy érdemét megvitatta volna, az inditványt a szőnyegen levő tárgyhoz nem tartozónak találta, melly 16 szóval elvettetett. Manuel az inditványt legalább felében megmentendő, azt oda szoritá, hogy a kinevezések a „Moniteur“ban közöltessenek. Ezen módositvány 5 szóval győzött, a pecsétőr maga kijelentvén, hogy noha ez most is történik közönségesen, a kormány azonban nem vonakszik a nyilvánitás feletti ellenőrködéstől. Ledru-Rollin a munkától vonakodó ácslegények (kikről már két izben emlékezénk) iránt hozott hadügyminister rendszabályát pendité meg, miszerint az ácslegények helyei katonai ácsokkal pótoltatnak. Szónok jogellenes eljárásnak nevezé a katonaságot a munkásokkal versenybe bocsátani, beszélt veszélyes következé